

**Izjava o načelima
u svezi sa postupanjem sa osobama lišenim slobode u kontekstu
pandemije zaraze korona virusom (COVID-19)**

objavljena 20. ožujka 2020.

(neslužbeni prijevod)

Pandemija zaraze korona virusom (COVID-19) predstavlja izvanredne izazove organima vlasti u svim zemljama članicama Vijeća Europe. Specifični su i intenzivni izazovi za osoblje koje radi u različitim mjestima lišenja slobode, uključujući prostorije za policijsko zadržavanje, kazneno-popravne ustanove, centre za imigracioni pritvor, psihijatrijske bolnice i domove socijalnog staranja, kao i u različitim novo-uspostavljenim prostorijama/zonama gdje borave osobe smještene u karantenu. Iako shvaća jasan imperativ da se poduzmu ozbiljne aktivnosti u borbi protiv virusa COVID-19, CPT mora podsjetiti sve čimbenike na apsolutnu prirodu zabrane mučenja i nehumanog ili ponižavajućeg postupanja. Zaštitne mjere nikada ne smiju rezultirati neljudskim ili ponižavajućim postupanjem sa osobama lišenim slobode. Prema mišljenju CPT-a, svi organi nadležni za postupanje sa osobama lišenim slobode na području koje obuhvaća Vijeće Europe trebaju primijenjivati sljedeća načela.

1) Temelno načelo mora biti poduzimanje svih mogućih aktivnosti kako bi se zaštitilo zdravlje i osobna sigurnost svih osoba lišenih slobode. Poduzimanje takvih aktivnosti također doprinosi i očuvanju zdravlja i osobne sigurnosti osoblja.

2) Moraju se poštovati smjernice Svjetske zdravstvene organizacije o borbi protiv pandemije, kao i domaće smjernice za kliničko liječenje i zaštitu zdravlja, usuglašene sa međunarodnim standardima. One također moraju biti u potpunosti implementirane u svim mjestima lišenja slobode.

3) Treba povećati broj raspoloživog osoblja, a osoblje treba dobiti i svu stručnu potporu, uživati zaštitu zdravlja i osobnu sigurnost, a treba i dobiti potrebnu izobrazbu kako bi moglo nastaviti ispunjavati svoje zadaće u mjestima lišenja slobode.

4) Bilo kakve restriktivne mjere poduzete vis-à-vis osoba lišenih slobode s ciljem sprečavanja širenja virusa COVID-19 trebaju biti zakonski utemeljene i nužne, srazmjerne, poštovati ljudsko dostojanstvo i biti vremenski ograničene. Osobe lišene slobode trebaju dobiti sveobuhvatne informacije, na jeziku koji shvaćaju, o svim takvim mjerama.

5) Pošto bliski kontakti potiču širenje virusa, svi nadležni organi trebaju uložiti koncentrirane napore kako bi se pribjeglo alternativama lišenju slobode. Takav pristup je imperativan, posebno u situacijama prenapučenosti kapaciteta. Nadalje, organi vlasti bi trebali još više koristiti alternative pritvoru, preinačenje kazni, raniji otpust i probaciju; ponovno procjenjivati potrebu za daljim prisilnim smještajem psihijatrijskih pacijenata; otpust ili puštanje korisnika domova za socijalno staranje na njegu u zajednici, koje god da je od ovih rješenja prihvatljivije; te se suzdržati, do najveće moguće mjere, od pritvaranja migranata.

6) U pogledu pružanja zdravstvene zaštite, bit će potrebno posvetiti posebnu pozornost specifičnim potrebama pritvorenih osoba sa posebnim osvrtom na ranjive grupe i/ili rizične grupe, kao što su starije osobe i osobe sa već postojećim zdravstvenim problemima. Ovo obuhvaća, između ostalog, skrining na postojanje virusa COVID-19 i načine pružanja intenzivne njege ako je to potrebno. Nadalje, osoblje bi u ovakvim vremenima trebalo pružiti pritvorenicima i zatvorenicima dodatnu psihološku potporu.

7) Iako je zakonito i razumno obustaviti aktivnosti koje nisu od suštinskog značenja, temeljna prava pritvorenih i zatvorenih osoba tijekom pandemije moraju se u potpunosti poštovati. Ovo posebno obuhvaća pravo na održavanje odgovarajuće razine osobne higijene (uključujući pristup toploj vodi i sapunu) i pravo na svakodnevni pristup svježem zraku (u trajanju od barem sat vremena). Nadalje, bilo kakva ograničenja kontakata sa vanjskim svijetom, uključujući posjete, trebaju biti kompenzirana slobodnijim pristupom alternativnim načinima komunikacije (kao što su telefon ili komunikacija putem interneta/Voice-over-Internet-Protocol).

8) U slučajevima izolacije ili smještaja u karantenu pritvorene osobe koja je inficirana ili se sumnja da je inficirana virusom SARS-CoV-2, toj osobi treba svakodnevno omogućiti sadržajan kontakt sa drugim ljudima.

9) Temeljni mehanizmi zaštite protiv zlostavljanja osoba u zatvorenom okruženju agencija za provođenje zakona (pristup advokatu, pristup liječniku, obavještanje o lišenju slobode) moraju se u potpunosti poštovati u svim okolnostima i u svakom trenutku. Mjere opreza (kao što je zahtijevanje od osobe sa simptomima da nosi zaštitnu masku) može biti odgovarajuće rješenje u nekim slučajevima.

10) Monitoring koji vrše neovisna tijela, uključujući Nacionalne preventivne mehanizme (NPM) i CPT, i dalje su temeljni mehanizam zaštite protiv zlostavljanja. Države trebaju i dalje garantirati pristup svim monitoring tijela svim mjestima lišenja slobode, uključujući mjesta u kojima se osobe drže u karanteni. Međutim, sva monitoring tijela trebaju poduzeti sve mjere opreza kako bi se pridržavala načela 'nenanošenja štete', posebice kada rade sa starijim osobama i osobama sa već postojećim zdravstvenim problemima.